

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.3.29>

ROLA PAŃSTWA W MECHANIZMIE REGULACJI PRAWNEJ BEZPIECZEŃSTWA PRACY FUNKCJONARIUSZY PUBLICZNYCH W UKRAINIE

Lesia Voitiuk

*aspirantka Naukowo-Dydaktycznego Instytutu Prawa Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego
imienia Tarasa Szewczenki (Kijów, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0002-4756-4984
e-mail: lesyacompany@gmail.com*

Adnotacja. Artykuł, koncentrując się na analizie poglądów naukowych naukowców i norm obowiązujących przepisów, uzasadnia rolę państwa w zapewnieniu regulacji prawnych bezpieczeństwa pracy funkcjonariuszy publicznych. Udowodniono, że opiera się ono na zastosowaniu przez odpowiednie właściwe władze szeregu różnych działań mających na celu zachowanie życia, zdrowia i sprawności zawodowej funkcjonariuszy publicznych. Podkreślono kluczowe podstawy wynikające ze specyfiki zapewnienia praw funkcjonariuszy publicznych w zakresie bezpieczeństwa pracy. Udowodniono, że u podstaw dobrobytu państwa, jego zdolności do skutecznej ochrony interesów całej populacji leży bezpośrednio poziom bezpieczeństwa pracy funkcjonariuszy publicznych w ochronie przed potencjalnymi zagrożeniami zewnętrznymi i wewnętrznymi, które niosą ze sobą ryzyko zarówno dla działalności służbowej urzędników, jak i ogólnego funkcjonowania państwa. Wyciągnięto wnioski stosunkowo szczególnej uwagi poświęconej doskonaleniu regulacji prawnej ze strony państwa i utrzymaniu odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pracy urzędników publicznych, co wynika, po pierwsze, z zakresu działalności urzędników, która charakteryzuje się podwyższonym znaczeniem publicznym; i po drugie, z uwarunkowanych zagrożeń, które niosą ryzyko wydajności pracy.

Słowa kluczowe: Funkcjonariusze publiczni, państwo, bezpieczeństwo pracy, regulacja prawna, ryzyko, zagrożenia.

THE ROLE OF THE STATE IN THE MECHANISM OF LEGAL REGULATION OF JOB SAFETY OF CIVIL OFFICERS IN UKRAINE

Lesia Voitiuk

*Postgraduate Student of Educational and Scientific Institute of Law
Taras Shevchenko Kyiv National University (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0002-4756-4984
e-mail: lesyacompany@gmail.com*

Abstract. The article, focusing on the analysis of the scientific views of scientists and the norms of the current legislation, substantiates the role of the state in ensuring the legal regulation of labor safety of civil servants. It has been proven that it is based on the application by the relevant competent authorities of a complex of various measures aimed at preserving the life, health and professional fitness of civil servants. The key foundations that determine the specifics of guaranteeing the rights of civil servants in the field of labor safety are highlighted. It has been proven that the basis of the well-being of the state, its ability to effectively protect the interests of the entire population, lies directly in the level of ensuring the safety of the work of civil servants in protection from potential external and internal threats that pose a risk both to the official activities of employees and to the functioning of the state as a whole. A conclusion was made regarding the special attention paid to the improvement of legal regulation by the state and maintenance of the appropriate level of labor safety of civil servants, which is caused, firstly, by the sphere of activity of employees, which is characterized by increased state significance; and secondly, due to threats that pose risks to labor productivity.

Key words: civil servants, the state, labor safety, legal regulation, risks, threats.

РОЛЬ ДЕРЖАВИ В МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Леся Войтюк

*аспірантка Навчально-наукового інституту права Київського національного університету
імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0002-4756-4984
e-mail: lesyacompany@gmail.com*

Анотація. У статті, орієнтуючись на аналіз наукових поглядів вчених та норм чинного законодавства, обґрунтовано роль держави в забезпеченні правового регулювання безпеки праці державних службовців. Доведено, що вона ґрунтується на застосуванні відповідними компетентними органами влади комплексу різноманітних заходів, спрямованих на збереження життя, здоров'я та професійну придатність державних службовців. Виокремлено ключові основи, якими зумовлені особливості гарантування прав державних службовців у сфері безпеки праці. Доведено, що в основі благополуччя держави, її спроможності ефективно захищати інтереси всього населення

лежить безпосередньо рівень забезпечення безпеки праці державних службовців в захисті від потенційних зовнішніх і внутрішніх загроз, які несуть ризик як для службової діяльності працівників так і для державного функціонування в цілому. Зроблено висновок, що особливі уваги удосконалення правового регулювання з боку держави та підтримання належного рівня безпеки праці державних службовців, що зумовлено, по-перше, сферою діяльності працівників, яка характеризується підвищеною державною значущістю; та по-друге, обумовленими загрозами, що несуть ризики продуктивності трудової діяльності.

Ключові слова: Державні службовці, держава, безпека праці, правове регулювання, ризики, загрози.

Вступ. Прагнення України на входження до складу Європейського Союзу, як повноправного члена, потребує формування якісно нового правового забезпечення. В такому контексті особливої уваги заслуговує праця державних службовців, яка є однією із основних інституцій сучасного трудового права та має важливе соціально-правове значення для державного управління. На сьогодні, безпека праці державних службовців лишається мало дослідженим напрямком функціонування держави. Дотепер компетентними державними органами не приділено достатньої належної уваги підтриманню необхідного рівня безпечних умов праці державних службовців. Діяльність яких в умовах правової держави потребує створення цілісної системи безпеки праці, від якої залежить не лише ефективність праці, а й становище держави.

Основна частина. В Україні, як і в будь-якій сучасній правовій державі, людина є орієнтиром функціонування держави. Українська конституція вказує, що держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю (ч. 2 ст. 43) та гарантує право працівникам на належні, безпечні і здорові умови праці (ч. 4 ст. 43) (Конституція України, 1996). Тому вся трудова діяльність, яка дозволена на території України, повинна бути безпечною для працівників, – достойно відповідати законодавчо обумовленим умовам праці, оплаті праці, соціальним гарантіям, тощо. Що власне не становить виключення для категорії працівників – державних службовців.

Праця державних службовців є досить складною та комплексною. А саме, направленою на: виконання найважливіших державницьких завдань; гарантування законності державних рішень; забезпечення функціонування державних органів; утримання цілісності держави, як інституту. Тому, особлива увага повинна належати побудові ефективного сучасного механізму правового регулювання безпеки праці державних службовців відповідно до європейських стандартів. Що послугує ефективному упорядкуванню прав та обов'язків в процесі трудової діяльності, та впливатиме на результати праці.

Зважаючи, що питання безпеки праці державних службовців має неабияке значення для держави, стан захищеності працівників у сфері їх трудового життя в державі і місця в суспільстві, забезпечується рядом відповідних компетентних державних органів. Такі органи мають злагоджено та ефективно функціонувати, використовуючи весь спектр наданих їм законодавством повноважень, та за рахунок додаткових актів та роз'яснень з боку таких органів влади здійснювати відповідні регулятивні і контрольні функції в сфері безпеки праці. Тобто, забезпечуючи функціонування держави, державні службовці одного рівня (в межах своїх повноважень) повинні забезпечувати безпечні умови праці державних службовців іншого підпорядкованого їм рівня, а ті, в свою чергу, – безпеку праці державних службовців іншого, підпорядкованого їм рівня. Це правило справедливе щодо всіх рівнів органів влади в Україні у правовому механізмі забезпечення гідної праці державних службовців. Тобто, держава «вирішує загально-соціальні проблеми через систему спеціально створених державних органів, наділених відповідними повноваженнями згідно з розподілом їх на законодавчу, судову і виконавчу гілки влади» (Гетьман, 2015: 123).

Правове регулювання забезпечення належного рівня безпеки праці також важливо в час сьогодення, коли більшість державних органів намагається оптимізувати свій процес функціонування. В свою ж чергу державні службовці, як учасники процесу державного управління, можуть безпосередньо впливати на прийняття різноманітних норм, шляхом використання свого службового становища для покращення рівня безпеки праці у напрямку удосконалення законодавства. Особливість такого правового регулювання полягає у реальних можливостях правотворчих органів щодо розгляду та ініціювання додаткових загальнообов'язкових норм поведінки на рівні держави.

Виходячи з цього, місце держави в механізмі правового регулювання можна визначити, як особливе, де з допомогою системи правових засобів, організованих найбільш послідовним чином формується сфера безпеки праці, яка забезпечує подолання перешкод, що стоять на шляху задоволення інтересів працівників. Водночас мета механізму правового регулювання безпеки праці полягає в забезпеченні безперешкодного руху інтересів працівників до цінностей, які гарантуватимуть їм справедливе задоволення в процесі діяльності та спонукатимуть до ефективної праці.

Таку роль держави в механізмі правового регулювання влучно підтверджують слова З.Д. Чуйко, який називає її державним захистом, який полягає в створенні надійних умов для здійснення чого-небудь; гарантування чого-небудь; захист, охорону когось-небудь або чого-небудь від небезпеки; надання (постачання) чогось кимось у достатній кількості, створення всіх необхідних умов для здійснення чогось, гарантування чогось (Чуйко, 2006: 85). В.М. Хропанюк слушно подає поняття механізму правового регулювання, як системи правових засобів, за допомогою яких здійснюється упорядкованість суспільних відносин відповідно до цілей і задач правової держави (Хропанюк, 2002).

Слід відзначити видатних правознавців та філософів: В.Г. Гегель, Т. Гоббс, В. Гумбольдт, Р. Моль, І.А. Ільїн, які в своїх наукових працях забезпечення безпеки кожного підданого, кожного громадянина поклали безпосередньо на державу. І.А. Ільїн писав: «Ніхто не може бути виключеним з державної системи

захисту, турботи і сприяння» (Ільїн, 1993: 247). Що вочевидь є логічним і правильним, так як саме держава в особі окремих державних служб може врегулювати проблеми в сфері безпеки праці та досягти таких безпечних умов праці, за яких державні службовці могли б сповна реалізувати свої плани, як на найвищих посадах так і на найнижчих.

Під час дослідження місця держави в механізмі правового регулювання безпеки праці слід зазначити, що поняття «механізм» (від грец. μηχανή – машина) має таке значення: сукупність процесів, на яких ґрунтується певне явище (Скакун, 2000: 251).

У механізмі правового регулювання безпеки праці державних службовців особливу роль відіграє «державне регулювання». Держава формує політику безпеки праці в Україні та забезпечує її реалізацію, шляхом державного регулювання в межах державних органів, які працюють шляхом реалізації відповідних владних повноважень, визначених законом. С.В. Бобровник та Н.М. Оніщенко, уточнюють та вважають за необхідність розглядати механізм правового регулювання не лише в розрізі діяльності законодавця, який формує норми права, надає їм уповноважуючого, зобов'язуючого або ж забороняючого характеру, а й в розрізі виконання правових приписів, підпорядкованих забороні суб'єктами, яких вони стосуються (Бобровник, 1996). Тобто, держава, шляхом державного регулювання, здійснює контроль за дотриманням та виконанням норм права, в тому числі в сфері безпеки праці.

Правове регулювання необхідне тоді, коли для виникнення прав та обов'язків підтримання належного рівня безпеки праці сама наявність правових норм є недостатньою. Виникає потреба у регулюванні державними органами дотримання норм права, в тому числі з допомогою додаткових індивідуальних актів, що надають реалізацію механізму правового регулювання. Правове регулювання завжди має певну мету, зокрема впорядкування відносин відповідно до тих ідеальних моделей, які закладено в норми права (Сімутіна, 2015: 189).

Зважаючи на досить ґрунтовні дослідження щодо сутності та змісту терміну «правове регулювання» і наявність значної кількості різноманітних юридичних наукових думок та позицій, можна говорити про існування майже єдиного розуміння цього поняття, як сукупності різноманітних форм та засобів юридичного впливу держави на поведінку учасників суспільних відносин, що здійснюється в інтересах усього суспільства або певного колективу чи особистості, з метою підпорядкування поведінки окремих суб'єктів установленому державному правопорядку (Горшнев, 1972)

На думку С.С. Алексєєва, правове регулювання – це здійснюваний за допомогою застосування правових засобів (юридичних норм, індивідуальних розпоряджень, правовідносин тощо) результативний, нормативно-організаційний, вплив на суспільні відносини з метою їх охорони, упорядкування та розвитку у відповідності з вимогами суспільних потреб, економічного базису соціального ладу (Алексєєв, 1982). С. С. Алексєєв у праці «Механізм правового регулювання в соціалістичній державі», де зазначив, що механізм правового регулювання – це етапність відповідних стадій, які містять окремі елементи. Так, на першій стадії здійснюється «регламентування суспільних відносин, що потребують правового опосередкування». На другій стадії відбувається «дія правових норм, у результаті яких виникають або змінюються правові відносини». Третя ж стадія направлена на втілення суб'єктивних прав та обов'язків (Алексєєв, 1966).

Схоже розуміння має П.М. Рабінович, який правове регулювання розглядає як державний вплив за допомогою юридичних засобів на суспільні відносини, з метою їх закріплення, упорядкування, охорони та розвитку. Отже, вважаємо в контексті правового регулювання слід розглядати державне регулювання. Це підтверджує і вислів нобелівський лауреат, американський економіст В. Леонт'єв зазначив таке: «Щоб справи йшли добре, потрібен вітер – це зацікавленість. Кермо – державне регулювання» (Леонт'єв, 1990: 11-15).

В свою чергу, державне регулювання є складовою державної політики та формою реалізації функцій органів виконавчої влади, зміст якого полягає у створенні умов, за яких забезпечується виконання законів з метою створення нормальних умов праці. Відомі вчені О.П. Альохін, Ю.М. Козлов, А.А. Кармолицький вбачають державне регулювання як функції державного управління, в наступному: а) правовому регулюванні, шляхом закріплення правил; б) швидкому реагуванні відповідно до поставлених задач; в) контроль за дотриманням правових норм, які регулюють відносини; г) державному захисті прав та інтересів учасників відносин, до яких застосовуються закріплені правила; д) забезпеченні координації діяльності; е) сприянні успішній реалізації функцій; ж) пріоритетності структурної політики (Альохін, Козлов, Кармолицький, 2003: 392). Система державного регулювання безпеки праці державних службовців включає механізми формування та забезпечення діяльності в напрямку підтримання належних безпечних умов праці.

Також А.Т. Комзюк розглядає, правове регулювання як специфічний вплив, який здійснюється особливим нормативним інституційним регулятором – правом. Має певні ознаки, такі як цілеспрямованість, організаційність, результативність і відбувається за допомогою цілісної системи засобів, що виражають саму матерію права як нормативного інституту утворення – регулятора (Комзюк, 2002). У загальному розумінні вплив трактується як дія, яку певна особа чи предмет або явище виявляє стосовно іншої особи чи предмету; а також сила влади, авторитету (Шопіна, 2011: 160].

Як бачимо, можна говорити, що державне регулювання є і особливим способом реалізації державної політики, спрямованої на реалізацію правових норм забезпечення безпеки праці державних службовців. На це вказує і те, що однією з важливих умов досягнення такої цілі, на нашу думку, є поєднання правового та державного регулювання.

В Україні, на жаль, відсутній єдиний компетентний державний орган, який би відповідав за формування та реалізацію державної політики у сфері безпеки праці та єдине повноцінне законодавче регулювання

безпеки праці. Але є державні органи до функцій яких частково належить регулювання тих чи інших напрямків забезпечення безпеки праці. На кожному етапі історичного розвитку державної служби, в розрізі установ державного управління, забезпечувалася ефективність праці державних службовців. Держава на сьогодні перебуває у безперервному пошуку оптимальної системи безпеки праці державних службовців, що спирається на відповідні органи державної влади, які забезпечують підтримання її належного рівня. Система відповідних органів забезпечення безпеки праці державних службовців – це необхідний інструмент держави, застосування якого забезпечує здійснення державного управління на основі законодавчо закріплених норм права.

Вищий рівень органів виконавчої влади у правовому регулюванні забезпечення безпеки праці державних службовців займає Кабінет Міністрів України, який спрямовує і координує діяльність міністерств, інших центральних органів виконавчої влади щодо створення безпечних і здорових умов праці та нагляду за охороною праці. Відповідно до ч. 1 ст. 1 і ч. 1 ст. 2 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Уряд є вищим органом у системі органів виконавчої влади, до основних завдань якого законодавцем віднесено: 1) життя заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина, створення сприятливих умов для вільного і всебічного розвитку особистості; 2) спрямування та координація роботи міністерств, інших органів виконавчої влади, здійснення контролю за їх діяльністю (Закон України «Про Кабінет Міністрів України», 2014).

Державними органами регулювання праці державних службовців, в розрізі правового механізму підтримання напрямків безпеки праці є наступні провідні компетентні органи виконавчої влади: 1) у напрямку технічної безпеки праці – Державне управління охороною праці; 2) у напрямку матеріально-фінансової безпеки праці – Національне агентство з питань запобігання корупції; 3) у напрямку особистої безпеки праці – Міністерства внутрішніх справ України; 4) у напрямку соціальної безпеки праці – Міністерство соціальної політики України; 5) у напрямку інформаційної безпеки праці – Міністерство інформаційної політики України.

Та на сьогодні, спостерігаємо в трудо-правовому контексті наукового осмислення не достатньо розподілено серед виконавчих органів влади забезпечення реалізації державної політики в сфері безпеки праці державних службовців. Адміністративно-правовий статус виконавчих органів зважає їм повноваження та не дозволяє проводити ефективне державне регулювання по забезпеченню достатнього рівня безпеки праці на місцях. Визначення статусу та розширення повноважень сприятиме впровадженню трудової концепції безпеки праці державних службовців всіх рівнів, шляхом застосування практично усіх можливих способів здійснення регулюючої діяльності в такому напрямку.

Провівши дослідження, можливо розглядати правове регулювання безпеки праці державних службовців – як упорядкування безпеки праці, шляхом закріплення правотворчими органами влади правових норм, установлення певних меж і правил поведінки для державних службовців та проведення подальшого здійснюваного контролю з боку виконавчих органів влади з метою забезпечення захисту та безпеки трудової діяльності працівників. А державну політику у сфері безпеки праці – як систему законодавчо закріплених принципів та практичних заходів держави, в особі компетентних органів влади, спрямована на забезпечення достатнього рівня безпеки праці.

Отже, роль держави в механізмі правового регулювання безпеки праці державних службовців є провідною, та як задіяні безпосередньо компетентні органи державної влади, які на основі законодавчих норм, шляхом цільового контролю, здійснюють урегулювання та підтримання достатнього рівня безпеки праці державних службовців.

Державне регулювання безпеки праці має достатньо сильні позиції у визначенні правового регулювання, та є важливим завданням держави. Надалі має лишастись сприяння проведенню безпекових покращень та запобігання можливим загрозам діяльності державних службовців. Безпека праці в Україні, як і в більшості передових країн Європи та світу, є одним із необхідних пріоритетних напрямів державної політики. Це підтверджується зовнішньо-політичним стратегічним курсом України на євроінтеграцію. Система державних гарантій державних службовців у своїй основі передбачає такі напрями діяльності: задоволення потреб державних службовців і їхніх інтересів; забезпечення державою гарантій проходження державної служби; стимулювання ефективного вирішення службових завдань державного рівня.

Враховуючи, що існуюча система компетентних органів державної влади, яка здійснює державне регулювання сфери діяльності державних службовців, у тому числі сфери забезпечення безпеки праці, перебуває у пошуку оптимального механізму функціонування, актуальною є потреба у розробленні суб'єктами державних органів концептуальної моделі засад безпеки праці державних службовців в Україні, задля безпеки державного апарату та національної безпеки України в цілому. Основні засади забезпечення державою достатнього рівня безпеки праці є наступні :

- проведення аналізу стану безпеки праці державних службовців;
- формування стабільності та надійності компетентних державних органів в забезпеченні безпеки праці;
- координування методичної роботи органів державної влади із питань забезпечення безпеки праці;
- розробка та координування проектів нормативних актів щодо питань підтримання належного рівня безпеки праці державних службовців;
- забезпечення здорових, безпечних і високопродуктивних умов праці;
- запобігання травматизму та профзахворюванням;
- додержання прав державних службовців, гарантованих законодавством в сфері безпеки праці;

- гарантування особистої безпеки в процесі трудової діяльності;
- встановлення інформаційного захисту в процесі здійснення службових повноважень;
- розрахунок необхідного рівня соціального захисту у відповідності реаліям сьогодення;
- організація лікувально-профілактичного і санітарно-побутового обслуговування державних службовців;
- організація державними органами роботи щодо формування проведення реальних перевірок дотримання норм технічної безпеки праці на робочих місцях;
- контроль захисту від посягань на матеріально-фінансове благополуччя працівників;
- розроблення пропозицій щодо усунення прогалин стану безпеки праці, шляхом внесення змін до законодавства;
- забезпечення реального проходження державними службовцями перевірок в сфері безпеки праці.

Саме ці положення містять завдання держави, ефективність виконання яких позитивно забезпечуватиме регулятивний вплив компетентних органів державної влади на трудову діяльність державних службовців в Україні задля становлення та підтримання достатнього рівня цілісної системи безпеки праці. Для досягнення подальшого удосконалення механізму правового регулювання слід чітко закріпити наведені положення в окремому законі «Про безпеку праці» в розрізі окремих напрямків.

Для вирішення зазначених задач в Україні існує достатній науково-технічний потенціал та законодавчий потенціал. Шляхом створення та реалізації відповідних державних програм, спрямованих на покращення умов безпеки праці, дозволить впровадити науково обґрунтовану державну систему наглядової та контрольної діяльності у сфері безпеки праці; адаптувати нормативно-правову базу з питань безпеки праці відповідно до європейських стандартів. Однак держава повинна й надалі робити аналіз актуальності й дієвості правового регулювання, а в разі невідповідності сучасним умовам здійснювати реформи й удосконалювати цей механізм.

Список використаних джерел:

1. Административное право Российской Федерации: Учебное пособие / Алехин А.П., Кармолицкий А.А., Козлов Ю.М. Москва : Зерцало-Москва, 2003. 608 с.
2. Алексеев С. С. Общая теория права: в 2 т. Т.-2. Москва: Юрид. лит., 1982. 360 с.
3. Алексеев С. С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве. Москва: Юрид. лит., 1966. 188 с.
4. Бобровник С. В. Правове регулювання суспільних відносин та реалізація права. *Правова держава*. Щорічник наук. праць Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ. 1996. № 7. С. 104-107.
5. Гетьман Є.А. Проблеми правового регулювання нормотворчої діяльності органів виконавчої влади: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2015. 412 с.
6. Горшнев В. М. Способы и организационные формы правового регулирования в социалистическом обществе. Москва: Юрид. лит, 1972. 258 с.
7. Закон України «Про Кабінет Міністрів України», від 27.02.2014, № 794-VII.
8. Конституція України: Закон України № 254к/96-ВР від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. С. 141.
9. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції: поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: монографія А. Т. Комзюк; за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків: Вид-во нац. ун-ту внутр. справ, 2002. 336 с.
10. Леонтьев В. Экономические эссе. Теории, исследования, факты, политика. Москва, 1990. С. 11–15.
11. Ильин И.А. Путь к очевидности. Москва, 1993. 247 с.
12. Сімутіна Я. В. Щодо механізму правового регулювання трудових відносин у сучасних умовах [Електронний ресурс]. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 188–192. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkur_2015_3_46. Назва з екрана.
13. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник. Харків : Консум, 2000. 652 с.
14. Хропанюк В.Н. Теория государства и права: Учебное пособие для высших учебных заведений / Под ред. Профессора В.Г. Стрекозова. М.: 2002.
15. Чуйко З.Д. Конституційно-правовий механізм забезпечення національної безпеки України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2006. № 8. С. 85.
16. Шопіна І. М. Щодо концептуальних підходів до визначення поняття правового регулювання. *Форум права*. 2011. № 2. С. 1055–1061. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11simvpr.pdf>.

References:

1. Alekhin A.P., Karmolitsky A.A., Kozlov Yu.M. (2003). *Administrativnoe pravo Rossijskoj Federacii* [Administrative law of the Russian Federation]: textbook. Moscow: Zertsalo. 608 p. [in Russian].
2. Alekseev S. S. (1982). *Obshaya teoriya prava* [General theory of law]. In 2 volumes. T.- 2. Moscow: Law. lit. 360 p. [in Russian].
3. Alekseev S. S. (1966). *Mehanizm pravovogo regulirovaniya v socialistscheskom gosudarstve* [The mechanism of legal regulation in the socialist state]. Moscow: Law lit. 188 p. [in Russian].

4. Bobrovnik S.V. (1966). Pravove reguluvannya suspilnih vidnosin ta realizaciya prava [Legal regulation of the suspensory vouchers and the implementation of law] Legal Power. School student of sciences. prats In-tu of power and rights im. V. M. Koretsky NAS of Ukraine. № 7. S. 104-107. [in Ukrainian].
5. Getman E.A. (2015). Problemi pravovogo reguluvannya normotvorchoyi diyalnosti organiv vikonavchoyi vladi [Problems of legal regulation of the norm-setting activity of the bodies of Vikonavcho government]: dis. ... Dr. jurid. Sciences: 12.00.07. Kiev. 412 p. [in Ukrainian].
6. Gorshnev V. M. (1972). Sposoby i organizacionnye formy pravovogo regulirovaniya v socialisticheskom obshestve [Methods and organizational forms of legal regulation in a socialist society]. Moscow: Yurid. lit. 258 p. [in Russian].
7. Pro Kabinet Ministriv Ukrayini [On the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Law of Ukraine dated February 27, 2014, № 794-VII. [in Ukrainian].
8. Konstituciya Ukrayini [Constitution of Ukraine]. Law of Ukraine № 254k/96-VR of June 28, 1996. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1996. № 30. P. 141. [in Ukrainian].
9. Komzyuk A. T. (2002). Zahodi administrativnogo primusu v pravoohoronnij diyalnosti miliciyi: ponyattya, vidi ta organizacijno-pravovi pitannya realizaciji [Measures of administrative coercion in law enforcement activities of the militia: concepts, types and organizational and legal issues of implementation]: monograph. in general ed. O. M. Bandurka. Kharkiv: *Edition of the National internal university of affairs*, 2002. 336 p. [in Ukrainian].
10. Leontiev V. (1990). Ekonomicheskie esse. Teorii, issledovaniya, fakty, politika [Economic Essays. Theories, research, facts, politics]. Moscow: S. 11–15. [in Russian].
11. Ilyin I.A. (1993). Put k ochevidnosti [The path to clarity]. Moscow. 247 p. [in Russian].
12. Simutina Ya. V. (2015). Shodo mehanizmu pravovogo reguluvannya trudovih vidnosin u suchasnih umovah [Regarding the mechanism of legal regulation of labor relations in modern conditions]: *Electronic resource. Journal of the Kyiv University of Law*. № 3. P. 188–192. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2015_3_46. Title from the screen. [in Ukrainian].
13. Skakun O. F. (2000). Teoriya derzhavi i prava [Theory of state and law]: textbook. Kharkiv: Konsum, 2000. 652 p. [in Ukrainian].
14. Khropanyuk V.N. (2002). Teoriya gosudarstva i prava [Theory of State and Law]: *textbook for Higher Educational Institutions* / Ed. Professor V.G. Strekozov. Moscow. [in Russian].
15. Chuiko Z.D. (2006). Konstitucijno-pravovij mehanizm zabezpechennya nacionalnoyi bezpeki Ukrayini [Constitutional and legal mechanism for ensuring the national security of Ukraine]. *Bulletin of the Ministry of Justice of Ukraine*. №. 8. P. 85. [in Ukrainian].
16. Shopina I. M. (2011). Shodo konceptualnih pidhodiv do viznachennya ponyattya pravovogo reguluvannya [Schodo conceptual approach to the definition of understanding of legal regulation]. *Law Forum*. № 2. S. 1055–1061. Electronic resource. Access mode: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11simvpr.pdf>. [in Ukrainian].